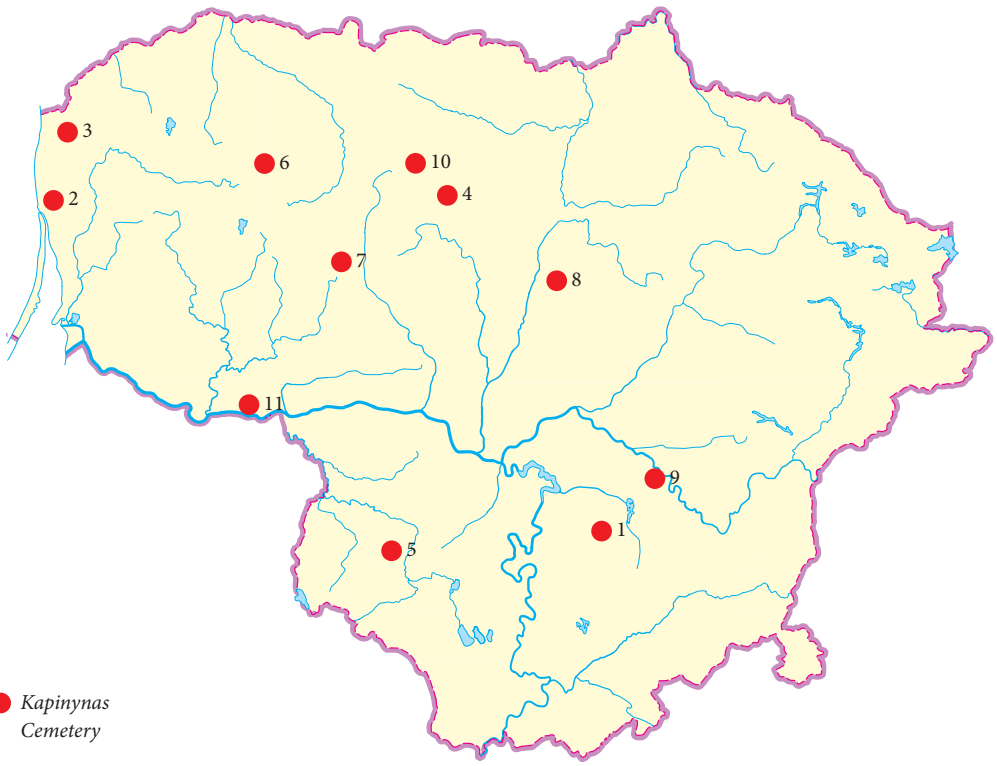
IV. Geležies amžiaus kapinynai
Cemeteries of the Iron Age

● *Kapinynas*
Cemetery

1 – Bajorai
2 – Kalnuvėnai
3 – Lazdininkai
4 – Mankiškiai
5 – Meškučiai (žr. II)
6 – Pašatrija (žr. II)
7 – Paprūdžiai
8 – Saboniai
9 – Semeniškės (žr. III)
10 – Šiauliai
11 – Viešvilė

Ugnius Budvydas

Viešvilės kapinynas III

Viešvilės kapinynas III (Jurbarko r., Viešvilės sen.) aptiktas 2004 m. ir su pertraukomis tyrinėjamas ketverius metus (*ATL 2004 metais*, V., 2006, p. 100–105; *ATL 2006 metais*, V., 2007, p. 144–145; *ATL 2008 metais*, V., 2009, p. 130–133). Archeologiniai tyrimai vykdomi TIM lėšomis. Kapinynas yra į P nuo Viešvilės miestelio, anksčiau artame lauke. Per kelerius metus kapinyne ištirtas 238 m² dydžio plotas bei aptikti 53 griautiniai ir degintiniai kapai, datuojami IX–XI a. Mirusiųjų kapai rasti negiliai – 20–30 cm gylyje, todėl kapinynas yra stipriai apardytas. Daugelyje vietų dirvos paviršiuje mėtosi mirusiųjų degintiniai kaulai, smulkūs, nuo ugnies apsilydę papuošalų fragmentai.

2009 TIM pratęsė Viešvilės kapinyno III archeologinius tyrimus. Jų metu kapinyno Š dalyje ištirtas 92 m² dydžio plotas (perkasos 6, 7). Perkasos jungtos prie 2008 m. tirtų plotų. Tyrimo metu aptikta 14 kapų. Vienas iš jų priklausytų spėjamam degintiniam kapui (kapas 41). Likusieji, sprendžiant pagal jų dydį, formą bei mirusiųjų įkapes, skirtini griautiniams vaikų kapams. Visi vaikų kapai rasti negiliai – 28–75 cm žemiau santykinio nulio. Duobės nedidelės (40x70–80x150 cm dydžio), netaisyklingo ovalo ar apskritimo formos, užpildytos pilku maišytu smėliu. Kapuose 44, 45, 46 žemėse aptikta smulkių degėsių, pasklidusių po visą kapą.

Sprendžiant iš kapų formos, mirusieji kapuose laidoti aukštielninki. Karstų pėdsakų neaptikta. Tik kapuose 46, 47, 53 šalia žalvari-

1 pav. Kapo 46 įkapės: 1 – audinys, 2 – antkaklė smailėjančiais galais, 3 – kryžinė segė, 4 – puodelis, 5 – antkaklė smailėjančiais galais, 6 – pasaginė segė, 7 – lipdytas puodelis. U. Budvydo nuotr.

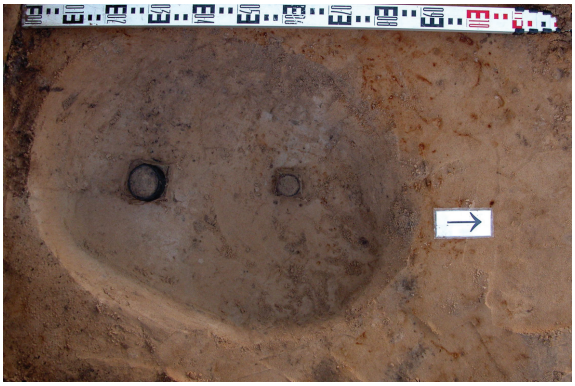
Fig. 1. The grave goods from burial 46: 1 – a piece of clouth, 2 – a neck-ring with tapered terminals, 3 – a cruciform brooch, 4 – a cup, 5 – a neck-ring with tapered terminals, 6 – a penannular brooch, 7 – a hand built cup.

0 3 cm

2 pav. Moliniai lipdyti puodeliai iš griautinio vaiko kapo 53. U. Budvydo nuotr.

Fig. 2. Hand built clay cups from burial 53, a child inhumation.

0 3 cm

3 pav. Molinis lipdytas puodelis iš kapo 50. U. Budvydo nuotr.

Fig. 3. Hand build clay cup from burial 50.

nių įkapių rasta lininio (?) audinio fragmentų. Vaikai laidoti Š (43), ŠR (42), PV (44, 47), P (53) ir R (45) kryptimis. Palyginus ankstesnių metų archeologinių tyrimų medžiagą matyti, jog mirusiuosius Viešvilės kapinyne III stengtasi laidoti Š ir P kryptimis.

Mirusieji laidoti su negausiomis įkapėmis. Kiek daugiau įkapių aptikta kape 46 (2 pav.), tačiau sprendžiant pagal įkapių išsidėstymą bei kapo pjūvį (kapo ŠV dalyje esantis 10 cm įgilinimas), galima manyti, jog tai 2 skirtingi, nevienalaikiai kapai. Mirusieji laidoti skirtingomis kryptimis. Pirmajam kapui priklausytų sudužusio lipdyto puodelio fragmentai, antkaklė ir kryžinė segė (1:1–4 pav.). Vaikas laidotas galva į PR. Antrajame kape taip pat buvo palaidotas vaikas, galva orientuotas į Š ar ŠV. Mirusiojo įkapes sudarė puodelis, antkaklė bei pasaginė (?) segė (1:5–7 pav.).

Kitų kapų įkapėse dominuoja nedideli puodeliai (2 pav.), kurių aptikta visuose vaikų kapuose (išskyrus spėjamus kapus). Paprastai tai vienintelė mirusiojo įkapė (43, 44, 49, 50, 54), kuri randama šalia mirusiojo galvos ar kojų. Kapuose 49 ir 50 puodeliai rasti ties duobės viduriu (3 pav.), todėl lieka neaiški mirusiųjų padėtis kape. Dalis vaikų laidota su kaklo bei krūtinės papuošalais. Kape 42 vaiko kaklą puošė antkaklė tordiruotu lankeliu, galai neišlikę. Dvi antkaklės smailėjančiais užkeistais galais aptiktos kape 46. Trijų pasaginių segių fragmentų rasta kapuose 46, 47, 52. Kape 46 rasta kryžinė segė, kurios paviršius dengtas baltu metalu. Peteliškės formos segė aptikta kape 45.

Vienintelis spėjamas degintinis kapas rastas perkasoje 6. Geltoname smėlyje duobės kontūras atsidengė 60 cm gylyje. Ji užpildyta degėsinga juoda žeme su pavieniais smulkiais degintiniais mirusiojo kauliukais. Pjūvyje duobė netaisyklingos pusapvalės formos. Tyrimo metu jokių įkapių neaptikta.

Kapuose rastos įkapės neprieštarauja ankstesniam kapinyno datavimui, tai yra IX–XI a.

Viešvilė III cemetery

TIM continued the investigation of Viešvilė III cemetery (Jurbarkas District) with the excavation of 92 m² (trenches 6 and 7). 13 inhumations (burials 42–53) (Figs. 1–3) and 1 suspected cremation (burial 41) dating to the 9th–11th centuries were found. The further excavation of this cemetery is planned.

Donatas Butkus

Lazdininkų (Kalnalaukio) kapinynas

Lazdininkų (Kalnalaukio) kapinyno (A1708) (Kretingos r.) tyrinėjimus KM vykdo nuo 1991 m. (žr. *ATL 1990 ir 1992 metais,* V., 1992, t. I, p. 81–85; *ATL 1992 ir 1993 metais,*